

Ordförande: Staffan Svensson,
Törnholmsv 41, 572 63 Oskarshamn
Tel: 0491-845 05, staffan.svensson@sabelskjold.se

Ord ledamöter: Gunnar Malmberg, Tranås
Tel: 0706-829 200
gunnar.malmberg@sabelskjold.se
Annica Triberg, Kalmar
Tel: 0705-611 407, annica.triberg@sabelskjold.se
Thina Rydell, Kalmar
Tel: 0733-544 569, thina.rydell@sabelskjold.se
Britt Stenervall, Enskede
Tel: 0707-122 353 britt.stenervall@sabelskjold.se

Suppleanter: Karin Larsson, Kalmar
Tel: 0708-410 456 karin.larsson@sabelskjold.se

Suppleanter: Birgitta Mantefors, Norrköping,
Tel: 0709-186 456 birgitta.mantefors@sabelskjold.se
Tomas Sannerud, Norrköping,
Tel: 0705-192 388 tomas.sannerud@sabelskjold.se
Johnny Sigvardsson, Målilla,
Tel: 0703-752 334
johnny.sigvardsson@sabelskjold.se

Revisorer: Peder Nilsson, Kristdala, tel: 0491-711 21
Christer Andersson, Hultsfred, tel: 0491-740 35

Valberedning: Rolf Svensson, Nyköping (sammankallande)
Tel: 0706-639 505, chrolf2@bredband2.com
Hans Nilsson, Trelleborg
Tel: 0410-180 18, hbgn@hotmail.se
Sture Karlsson, Bockara
Tel: 0703-153 621

Sabelskjöldarn textbearbetning och layout:
Thina Rydell och Annica Triberg

Har du förslag eller åsikter om innehållet?
Vill du skriva en rad eller två? Hör av dig!
Kom ihåg att meddela oss ev adressändring på
medlem@sabelskjold.se eller ett flyttkort!

Förlorade vi marken felaktigt?

Avsikten med reduktionen under 1500-talets senare del var ursprungligen att staten skulle återta de egendomar som av tidigare regenter, framförallt drottning Kristina, hade donerats till adeln utan nämnvärd motprestation från herrarnas sida.

Detta gällde faktiskt inte Carl Sabelskjöld. Han hade gift sig till sina gårdar i Småland och Östergötland. Smålandsgodsen hade hans första hustru Magdalena Strang i sin tur ärvt från sin far Hans Strang som fått egendomar som pant i en affärssuppgörelse med kung Johan III. Johan lånade 3500 riksdaler av Strang som fick ett ansenligt antal gårdar som säkerhet.

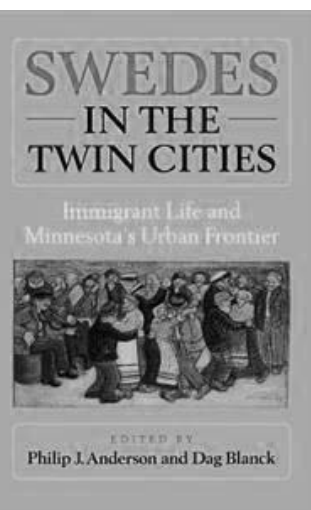
Staten kunde inte betala tillbaka de 3500 riksdalerna och för Strang Sabelskjöld blev det med tiden betydligt mera gynnsamt att behålla gårdarna och avstå från pengarna på grund av den stora inflation som drabbade landet i slutet av 1500-talet till följd av att Johan III manipulerade med mynten, vars innehåll av guld och silver skulle garantera kursen. Stora mängder koppar tillsattes och värdet på den svenska valutans störtade.

För Strang betydde det att värdet på de 3500 daler som kronan var skyldig honom sjönk till inte stort mer än en tiondel på några år, under det att värdet på gårdarna fortsatte att stiga. Under en kort period lyckades Carl Sabelskjöld också bli ägare av gårdarna, men sedan återgick allt till det gamla och han riskerade att få gårdarna inlösta för 3500 daler. Det hela ”löstes” ju till slut med att kronan tog tillbaka gårdarna och förklarade lånet återbetalt på grund av den stora avkastning som gårdarna påstods ha gett under Sabelskjöldens innehav! Rättsvidrigt, anser jag.

Obalansen mellan värdestegringen på kontanter och fast egendom framgår av att 3500 daler år 1577 i dag motsvarar cirka 2,4 miljarder kronor (enligt Kungliga Myntkabinettets prisomräknare), medan de gårdar som ingick i panten i dag har ett samlat taxeringsvärde på över 300 miljarder.

Birger Bring

”Gå aldrig bakom en svensk i motvind”

Olle Wästberg, politiker, publicist och diplomat, skriver sedan flera år regelbundet nyhetsbrev där fokus ofta ligger på svensk-amerikanska relationer och företeelser. I höstas funderade han kring att det där med generaliseringar kring invandrare knappast är något nytt. Med tanke på att många av oss har släktingar som utvandrade till USA för att söka ett bättre liv och att vi i dag tycker att det var med största självklarhet de skulle bli väl mottagna – som just invandrare – bjuder Olle Wästberg på en intressant inblick i nybyggjarlivet.

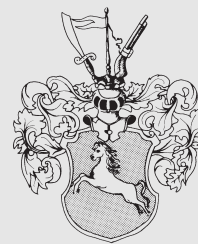
Olle Wästberg refererar bland annat till boken ”Swedes in the Twin Cities” av Philip J Anderson och Dag Blanck som kom ut år 2001. I den citeras ett brev som en skogshuggare i Minnesota skrev 1901 där han beklagar sig över de illaluktande och exotiska svenskarna:

”Här är vi högst femton vita män på sextio svenskar, men vi håller dem kort och de vet vem som bestämmer... Det är bara på kvällarna jag behöver ha något att göra med de djuriska varelsen man kallar svenskar... Att gå bakom en rad svenskar är inget för en man med väl utvecklat luktsinne. Den stanken kan bara komma från en lång rad otvättade förfäder.”

Observera att svenskarna inte betraktades som ”vita”, de var bara något förfärligt främmande i samhället. Och, vem vet, kanske var det några av våra förfäder som brevskrivaren syftade på?

Titels på boken ”Swedes in the Twin Cities” syftar på de två städerna St Paul och Minneapolis i Minnesota. Boken finns att beställa via Adlibris.

Annica Triberg

Sabelskjöldarn

2017

www.sabelskjold.se

Vår ordförande har ordet

Hoppas att ni haft ett bra 2016 och känner er laddade inför detta nya år med vårt stundade stora jubileum!

Som alltid gick även förra året väldigt snabbt. Men så var det också ett väldigt händelserikt år med flera möten med släktingar, både nya bekantskaper och några lite mer kända. När jag sitter ner för att skriva detta blickar jag ut mot en grå och lite regnig himmel, så det känns faktiskt rätt skönt att få blicka tillbaka lite på roliga, varma och härliga minnen.

I januari förra året fick jag ett mail från USA som började med raden: ”Jag är din kusin”. Fast mig veterligen har jag inga kusiner, så tänk er min första reaktion! Men det visade sig sedan när jag fortsatte läsa att det var en syssling till min mor som heter Linda. Hon och hennes man Will hade planer på att komma till Sverige under sommaren och ville då passa på att hälsa på mig och familjen samt några andra släktingar till oss. Sagt och gjort, i augusti kom de och vi tillbringade flera trevliga och roliga dagar tillsammans. Linda visste sedan tidigare att de var Sabelskjöldare, så självklart passade jag på att värva dem som medlemmar till föreningen. Välkomna!

Under våren fortsatte vårt arbete med att ordna ett nytt väderskydd till gravstenen i Lemnhult, vilket jag skrev om i föregående tidning. Om ni bara visste hur mycket tid det kan ta att söka tillstånd från olika håll för att få ordna med ett sådant här väderskydd. Men så äntligen fick vi alla tillstånd som behövdes och i september förra året åkte jag, Birger Bring och Peder Nilsson till Lemnhult för att montera ett nytt tak över gravhällen. Se bild på vår Facebook-sida!

Foto: Thina Rydell

Till sommaren sedan firades det bröllop i Kristdala kyrka. Det var paret Bloomberg från USA som ville passa på att förnya sina äktenskapslöften och då få möjligheten att få bära den Sabelskjöldska brudkronan. Vi var ett tiotal släktingar som deltog i firandet. Läs Coe Bloomborgs fina brev längre fram i tidningen.

Brudkronan lånades ut ytterligare två gånger under förra året. Varmt välkomna att höra av er till mig om det finns flera par där ute i släkten som går i giftastankar!

När början på hösten kom var det dags för vår årliga och för vissa rent av traditionella släkträff med årsmöte. Denna gång möttes vi upp i ett härligt varmt och soligt Söderköping och sammanlagt var vi runt hundra medlemmar som kunde delta. Självklart var det flera bekanta ansikten som kom, men även en del nya. Så kul att ni var så många som hade möjlighet att närvara och stort tack för en mycket trevlig dag!

I år är det 50 år sedan beslut togs att bilda släktföreningen vid ett släktemöte i Kristdala den 11/6 1967, där en interimstyrelse utsågs med Karl Rutegård som ordförande. Och parallellt med detta jubileum pågår planeringen av vårt 400-års jubileum som ska hållas i Stockholm den 1-3 september. Bland annat med festligheter på Foresta hotell på Lidingö och med besök på Riddarhuset. Läs mer i tidningen.

Väl mött i Stockholm i september!

Staffan Svensson

Gott om ”Manteforsare” i Söderköping

För alla som var med på årsmötet i Söderköping lät efternamnet Mantefors lite extra bekant. Vi samlade ”klanen” på bild!

Övre raden från vänster: Bröderna Valdi, Bertrand, Tryggve och Torgny (de står dessutom i åldersordning).

Nedre raden från vänster: Karin (Valdis dotter), Birgitta dotter till Bertrand och hennes mamma Gunni, Ann-Christine (fru till Tryggve) och dottern Linda. Längst ut till höger sitter Elsie (Torgnys fru). Alla med efternamnet Mantefors.

Namnet Mantefors kommer från gården Mantebo, där pappa Arvid växte upp. Han var den enda som tog namnet efter att han flyttat från gården. I familjen fanns 11 syskon, de sex första födda i Kristdala och de fem sista i Döderhult. Mantebo är en gård på Skrikebo hemman, Döderhults socken. I Mantebo har funnits skola, minst ett bostadshus och ett missionshus. Arvids syster var den sista i släkten som bodde på gården. Såväl brödernas pappa Arvid som mamma Tulli var Sabelskjöldare.

Uppgifter om familjen: Birgitta Mantefors. Om gården: Birger Bring

Årsmötet i Söderköping

Årsmötet 2016 hölls den 10 september i Söderköping. Då samlades närmare hundra ättlingar till livdragonen Carl Jönsson på Söderköpings Brunn och förutom sedvanliga årsmötesförhandlingar passade vi även på att besöka det fina lilla hembygds museet S:t Ragnhilds gille. Den nya styrelsen presenteras separat i tidningen.

Även om medlemmarna kom från stora delar av landet har släkten Sabelskjöld anknytning till Söderköping via Carl J. Sabelskjölds båda makor Magdalena Strang (första giftet) och Ingeborg Rosenstråle (andra giftet).

Under 1200-talets senare hälft verkade en mäktig man med ett udda förnamn i Söderköping, Svante polk Knutsson. Han var sonson till Valdemar Sejr ("Segraren") av Danmark, vars hustru var dotter till den svenske jarlen Guttorm. Via Valdemar

Sejr var Svante polk även ättling till kung Cerdic av Wessex (ca år 500). I Carl Sabelskjölds äktenskap med Magdalena Strang föddes dottern Brita som gifte sig med Per Nilsson Ulf sax, vars gravsten finns i Lemnhult utanför Vetlanda.

Deras sonson Zacharias Ulf sax gifte sig med Margareta Enhörning, som var en ättling till Svante polk Knutsson. Paret fick två döttrar: Katarina Margareta Ulf sax (min ana) och Estrid Helena Ulf sax. Båda gifte sig ofrälse.

Via Holmsten Eriksson (släktgrenen Rosenstråle) finns ytterligare anknytning till Söderköping. Han gav den 11 november 1495 två gårdar i Kuddby socken, numera Norrköpings kommun, till S:t Görans hospital i Söderköping. Senare, den 6 augusti år 1515, skänkte han ytterligare två gårdar till samma hospital. *Gun-Britt Sabelskierna*

Förnyade löften i fädrens kyrka

Helga Bloomberg provar släktkronan med maken vid sidan - infällt Helga och Coe Bloomberg framför altaret med prosten Leif Norrgård.

Sommaren 2016 stod Coe Bloomberg och hans hustru Helga framför prosten Leif Norrgård i Kristdala kyrka. De ville förnya sina äktenskapslöften och detta i den kyrka dit förfäder till Coe i många generationer hade sökt sig, innan de utvandrade till USA. Så här skriver Coe om den fina högtiden:

"Jag är stolt över att kunna kalla mig svensk, eftersom de människor som formade mitt liv, mina föräldrar och farföräldrar, var svenska. Min farfar Arthur Gustaf Bloomberg och far, Arthur Eugene Bloomberg, var båda stora, starka män som gifte sig med underbara och omtänksamma kvinnor.

Jag ville vidarebefordra deras historia till min dotter Laura Anne Bloomberg. Därför åkte vi 2015 tillsammans till den årliga Bloombergträffen i Woodhull, Illinois. Där fick jag lära mig mer om vårt svenska arv och om våra rötter till ätten Sabeskjöld.

Så året därpå, 2016, åkte jag och min hustru till Sverige och till Kristdala. Dels för att se platsen där mina förfäder levde, dels för att vi ville förnya våra bröllopslöften.

Vi flög till Stockholm, dit även två döttrar och två barnbarn kom, innan resan fortsatte söderut. Från Kristdala fick jag med mig minnen för livet. När vi kom fram till altaret fattade prosten bestämt min hand och sa:

'Välkommen till dina förfäders kyrka.' Mina ögon tårfylldes, både då och nu när jag skriver detta. Att se dopfunten där mina förfäder hade döpts i femton generationer berörde mig djupt, liksom att anhöriga till mig, som jag aldrig hade träffat, kom till ceremonin. Deras närvaro och vänlighet var mycket rörande.

Hela vår familj gladdes åt ceremonin: två personer i 70-årsåldern som förnyar sina äktenskapslöften."

Coe Bloomberg (översatt av Annica Triberg)

Foto: Thina Rydell.

Besök från Sydafrika

Under några dagar i juni hade Kalmar besök av Brian och Joan Musto från Sydafrika. Brian är ättling till O W A Forssman som vi har skrivit om tidigare (se Sabelskjölarn 2013).

Vi hade bokat besök på Kalmar Läns museum och personalen lät oss komma in i magasinet för att titta på bland annat en linjal som var tillverkad av trä från skeppet Ocatavia när det byggdes om från bark till fregatt. Dessutom fanns ett par målade kopior av skeppet som hyrdes för resan från Kalmar till Sydafrika. I syteljén fick Joan prova en klänning som var uppsydd till en utställning om Forssmans bror Magnus och hans hustru Gustava som också reste med till Sydafrika. Efter museibesöket träffade vi flera Sabelskjöldare i Krusenstiernska trädgården för en trevlig avslutning på eftermiddagen.

I museets magasin, Annica Triberg, Joan Musto, Karin Larsson och Brian Musto.

I trädgården från vänster: Annica Triberg, Karin Larsson, Birger Bring, Joan Musto, Gunnel Ohlson, Brian Musto, Ulla Fransius, Mona Konnberg och Lena Ammert.

Text och foto: Thina Rydell

Så stavar vi i databasen

Varför står det Karl i databasen när han oftast stavade sitt namn Carl? Och jag vet att min anmoder stavade Margaretha med h, men i databasen står det bara Margareta?

Vi får många frågor om varför stavningen ändras. Och där kan man skämtsamt säga att efter vår död blir vi, åtminstone i det fallet, jämställda med kungar och drottningar!

I den eminenta handboken "Släktforskning, grundkurs", som ges ut av Sveriges Släktforskarförbund, kan man under rubriken Rättstavningsregler bli lite klokare. Jag saxar en del av innehållet, eftersom det är aktuellt för hur vi stavar namn och ort när vi lägger in data i Släktförningens databas.

Det var inte förrän efter stavningsreformen 1906 som stavningsregler genomfördes. Detta på initiativ av Fridtjuf Berg (ja, han stavade så), under hans tid som ecklesiastikminister, det vill säga motsvarigheten till dagens utbildningsminister för alla som är för unga för den tungvrickaren. Rättstavning medförde att bland annat att bokstaven f ersattes med v. Till exempel af blev av och öfver blev över. Bokstaven v ersatte f, fv, hv. Likaså ersattes bokstäverna dt med t eller tt.

I och med stavningsreformen började alla ord och namn att stavas på samma sätt. Förr stavade man som man tyckte att det lät. I gamla kyrkböcker kan man hitta många olika stavningar på samma namn och ortnamn. Om vi tar namnet Per finns det

många olika stavningsvarianter: Pelle, Pehr, Pär, Pähr eller Peer, även om de uttalas på samma sätt. Det kan även stå Petrus, om prästen i fråga tyckte om latin. Vissa gånger kan även Peter och Petter vara samma person. Och Jan, Jonn och Johan är samma namn. Dessa namn kan ibland vara svåra att skilja från namnet Jonas, som även skrevs på varierande sätt, som exempelvis Joon, Joen och Jöns. Så är det även med Olof, Olov, Ol och Olle.

När det gäller kvinnonamn kan namnet Kajsa vara både Karin och Katarina. Stina kan vara Kerstin och Magdalena blev ibland Malin. Margareta är också ett sådant namn som skrivs på olika sätt och det kan ibland skrivas som Margeta eller Margreta och ibland även som Marit.

För att underlätta släktforskningen bör man vara konsekvent i sin stavning av namn. Annars skapar det onödiga problem och försvarar kommunikationen med andra forskare. Några enkla tumregler är att utesluta alla stumma bokstäver (till exempel Pehr som skrivs Per), att teckna k-ljudet med 'K' inte 'C' eller 'Ch' (det vill säga Kristina, inte Christina), att inte använda gammalstavning (som Gustafa eller Gustafva, utan skriva Gustava). Detta och mycket annat kan man läsa om i släktforskarförbundets handbok.

Karin Larsson

Släktskröner i Kristdala

I adventstid besökte Karin Larsson och jag Kristdala hembygdsförening för att – ljuga! Eller åtminstone för att varva halvsanningar med skröner om vår släkt. Nog såg jag att det kröp lite i den noggranna Karin när jag vred och vände på några av de berättelser som florerar kring vår släkt. Men, detta var inte en afton för sanningssägare, utan det var, bildligt talat, högt i tak i det fullsatta lilla röda torpet i Kristdala.

Det var gott om Sabelsköldare bland åhörarna, men för alla som inte hade möjlighet att närvara, här kommer en liten sammanfattning om vad vi pratade om. Och kanske finner ni som planerar att åka på vårt 400-årsjubileum i Stockholm i september lite stoff till middagskonversationen här?

Vad är en skröna?

Vi börjar med några synonymer: Lögnaktig historia, myt, dikt, påhitt, skepparhistoria, rövarhistoria, vandringssågen, bluff, båg eller amsaga. Enligt uppslagsboken är skrönan ”en personligt hållen berättelse med passande överdrifter, vilka förstärka berättelsen. Kan vara direkt osann, men berättas för att vara underhållande”.

För att skrönan ska paketeras på bästa sätt finns vissa uttryck ofta med: ”Det ryktas att”, ”Legenden säger”, ”Enligt olika källor”, ”Det lär ha varit så här”, ”Det är inte otänkbart att”, ”Möjligen var det så att”, ”Vad jag har fått höra så...” eller ”Om man leker med tanken...”

Minnen från släktkalasen

Så här lät det på släktkalasen på mammas sida när jag var barn: ”Carl gick det väl bra för. Han fick mark och gårdar i Småland av kungen. Han var kvar i armén till 1629 då han slutade som major. Värre var det för följande generationer. Barnbarnet Carl började dricka, pantsatte gården och spelade bort adelsbrevet på poker. Han fick bara döttrar, men det ryktas att han också hade en massa barn på bygden...”

Då suckade den mer seriöst lagda delen av släkten och bad om en påtår för att i stället tala om Birger Sabelskölds duell år 1668. Hur förhöll det sig egentligen med den?

Fram till 1662 var det lagligt för adel, riddare och krigsbefäl att lösa konflikter genom dueller i bästa filmstil med värja eller pistol. Men duellerna avtog inte bara för att ett förbud infördes

och 1668 ska Birger Sabelsköld ändå ha duellerat, trots de nya reglerna. Birger stupade, en av de medskyldiga blev avsatt från sin militära befattning och en annan blev landsförvisad. 1719 utfärdade drottning Ulrika Eleonora, som ett av första beslut på tronen, både ett duell- och slagsmålsförbud.

Men se, nu tyckte en pratglad moster att det blev för långtråkiga fakta, så hon avbröt milt: ”Stämmer det att kungen bekostade Jöns och Britas bröllop? Varför gjorde han det? Det lär ha varit bråttom dessutom... Kan det ha varit så att kungen behövde få Brita gift lite raskt...? Och visst var Brita amma åt kungahuset? Nej då, jag säger inte att Carl skulle vara oäkta kungason på något sätt, men man funderar ju...”

Släktnamnet

Då hade vi ännu inte ens närmat oss hur släkten kan ha fått sitt namn. Kan det ha gått till som prosten Erik Meurling skrev i tidningen Smålandsryttaren år 1928:

”När danskarna på flera vägar både i öster och i väster år 1612 trängde fram i Småland, kämpade Smålands ryttare med dem. Än är ej minnet dött om den nöd och de härjningar, som det året övergick vårt landskap.” Fanns en anfader bland dessa tappra och är det här vår släkt fick sitt namn?

Eller var det mot någon av dessa teorier vi ska luta oss?

Teori 1: En av Smålands ryttare på Gustav II Adolfs tid hette Carl Jönsson, men hade redan fått Sabel som extranamn. I en fäktning blev konungen omringad av fiender och hästen blev skjuten under honom. Vid sin sida hade han den unge ryttaren Sabel och kungen satte nu upp på hans vita häst. Sabel var vänsterhänt och försvarade den vänstra sidan och konungen högg åt höger. Så kunde de båda slå sig genom fienderna. Konungen vände sig till sin räddare och sade: ”Efter detta skall du heta Sabelsköld, ty en sköld har du varit för mig.”

Teori 2: Carl Jönsson föddes 1590 i Nyköping, son till fogden Jöns Mårtensson och hans hustru Brita Larsdotter. Fadern var betrodd hos hertig Karl (senare kung Karl IX) och modern var en tid äldfru på Nyköpingshus, det vill säga hade hand om kökspersonal och förråd. Hon var dessutom amma åt hertig Karls dotter Kristina. Medan andra fogdar enligt Karl IX skötte sig så illa att de avrättades, var Jöns pålitlig. För att belöna Jöns ansåg Karl IX:s son Gustav II Adolf efter sin kroning att det var rätt att adla Jöns son Carl, som var en ”rejäl undersåte”.

Teori 3: Här funderar vi kring begreppet patron kontra klient. De lägre (klienterna) tjänade de högre (patronerna) och i gengäld fick de lägre beskydd och chans till förmåner. Kanske hade Carl Jönsson tidigt kontakter med högadeln eller kungafamiljen? Hertig Karl Filip, lillebror till sju år äldre Gustav (blivande kung Gustav II Adolf) tillbringade somrarna i Sörmland. Möjligen såg Karl Filip upp till den äldre Carl Jönsson? Eller var Axel Oxenstierna Carls ”patron”? Som rikskansler träffade han säkert både Jöns och hans son Carl och kunde lägga ett gott ord om honom hos kungen, vilket ledde till att Carl adlades.

Teori 4: Carl Jönsson ska i ett fältslag ha gett sin häst till Gustav II Adolf, när dennes häst stupat. Tack vare denna modiga gärning adlades han. För denna teori talar att Carl Jönsson tjänstgjorde som fänrik i Smålands ryttare och därmed hade tillgång till häst under de slag han deltog i. Hästen har också en framträdande plats på vapenskölden. Fast att detta ska ha skett under 30-åriga kriget kan vi genast avfärda: Carl adlades 1617 och nämnda krig startade inte förrän året därpå.

Ringen

Det finns en skröna om en ring där Elisabet Duræus är huvudpersonen. Hon var gift med Jöns son Carl och efter pappans död 1696 blev Carl familjens överhuvud. Elisabet var rundhänt med deras tillgångar och när någon påpekade detta ska hon ha sagt: ”Att vi ska bli fattiga är lika osannolikt som att den här ringen ska komma tillbaka till mig.” Varvid hon tog av sig sin guldring och kastade den i Bråhultsjön. 1701 dog Carl och Elisabet stod kvar, utblottad. Då kom en fiskare till henne och knackade på. Han hade fångat en gädda och funnit hennes ring i buken...

Lite närmare sanningen är nog det faktum att tidigare kungar frikostigt hade delat ut mark och gårdar till bland annat adelsmän. Men långa krig hade tårt på ekonomin och ett sätt att få mer klirr i kassan var att kräva tillbaka gåvorna. Karl XI:s reduktion 1689 innebar att Jöns Sabelsköld fick övergå till att bli arrendator. Att han blev av med marken anses i dag felaktigt. Se separat text på sista sidan där Birger Bring går igenom turerna.

När först Jöns och sedan Carl dog kunde inte Elisabet hitta adelsmän som lämpliga makar till sina sex döttrar; ”De välborna jungfrurna” som de en gång hade kallats, utan de fick giftas bort med bönder runt Kristdala. Släkten spreds i Småland, men namnet dog ut.

Drakelden och brudkronan

Även kring vår brudkrona finns det många skröner. Som denna: Tidigt en julmorgon red en man från Åsjögla till Mörlunda kyrka i Småland. Vid Hovre-backe fick han se en drakeld lysa bredvid vägen. Fort kastade han stål i elden, som traditionen bjöd, och red så vidare. På hemvägen steg han av hästen för att undersöka platsen, och se, där låg en vacker brudkrona. Mannen tog hand om dyrgripen och red glad mot sitt hem.

Drakeld sade vara en ljuslåga efter personer som lurats att

Här vilar familjen Grybe under en dörr

Grybes familjegrav i Kristdala. Foto: Birger Bring.

gå ner sig i myrar och sedan efter sin död stigit upp som ett irrbloss, för evigt dansande runt platsen där de dött, ledande andra vilna människor antingen till säkerhet eller till deras död. Att slänga metallföremål i elden skulle uppenbarligen hindra elden. Sanningen? Jo, det rör sig om metangas, inte alls lika spännande som förlorade själar.

En annan sägen berättar att brudkronan ska ha kommit i familjens ägo när en man fiskade med not i sjön Illern och fick upp kronan i noten.

Ytterligare en legend hävdar att det i småländska Gullhane-torp fanns en kapten med så många döttrar att han lät göra en krona som de alla kunde bära när de gifte sig. Den sista i raden fick kronan som hemgift och detta ska vara vår brudkrona.

Sanningen? Ja, det vi med säkerhet vet är att den nuvarande kronväktaren Staffan Svenssons mamma som barn lekte bröllop med kronan på 1930-talet. Då låg den i en sockerlåda på vinden. Nu finns den i bankfack i Oskarshamn.

Släktföreningen börjar ta form

Runt alla skröner och sanningar började ett embryo till släktförening bildades redan 1955. Min morbror Karl Rutegårds intresse för att släktforska ökade och 1967 beslutades att bilda släktföreningen ”så snart femton medlemmar finnes”.

Nu är vi över 600 och kan passa på att fira 50-årsjubileum samtidigt som det är 400 år sedan Carl Jönsson adlades. Om varför Karl Rutegård hade blivit så intresserad av släkten skrev han till föreningen 1970:

”Hur än värv och bostadsort må skifta, lösgör sig en människa aldrig helt från barndomens och uppväxtarens kära hemort, gården, byn, hemsöcken och släkten.”

Eller, skulle jag ha tillagt om morbror Kalle hade levt, frågan är om vi frigör oss från skrönorna heller? Medge att de ger vår historia lite extra lyster. Och, vem vet...

Annica Triberg

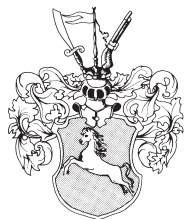
Den 1 februari 2017 avled vår släkting, den populära skådespelare och komikern Stig Grybe, nära 89 år gammal. Familjen Grybe tillhör släkten Sabelsköld genom Stigs far Johan Erik Johansson (1890-1959). Räkna vi släkten bakåt hamnar vi på Elisabet Sabelsköld, en av de ”Välborna jungfrurna på Bråbo”. Erik, som tog sig namnet Grybe, var yngst av tre syskon, alla födda i Åsjögla, Kristdala. På kyrkogården i Kristdala finns även Grybes familjegrav under en stor sten, uthuggen som en dörr med såväl handtag som gångjärn.

”Stenen är säkert ganska unik”, säger Bertil Josefsson, kyrkvaktmästare i Kristdala till tidningen Östran. Erik gifte sig med Hilma Näsström (1900-1987) och fick 1928 sonen Stig. Bertil fortsätter: ”Stigs pappa Erik var urmakare och som jag har förstått det var det faderns önskan att sonen skulle ta över urmakeriet.” Men i stället valde Stig att bli skådespelare och slog igenom i radio 1957 i rollen som Ante Nordlund. Han arbetade bland annat med Povel Ramel, Brita Borg och Martin Ljung. Stigs sista filmroll var i den nyinspelade Åsa-Nisse-filmen från 2011, då var Stig 82 år. Även Stigs barn Stefan och Isabella Grybe har synts i olika skådespelersammanhang, Isabella även som programledare i TV.

Text Annica Triberg

Välkomna till Foresta på Lidingö 1-3 september!

Vi blir rekordmånga på vårt 400-årsjubileum i september. Här följer mer information till alla som har anmält sig. Vi inleder firandet på Riddarhuset fredag 1 september kl 14:00, samling vid entrén. Därefter guidad visning.

Sedan fortsätter vi firandet på Lidingö med middag kl 19:00 Millesgårdens restaurang Lanthandeln. Övernattning på hotell Foresta. På lördagen samlas vi kl 14:00 för kaffe och smörgås. Därefter föreläsning av Christopher O'Regan om hur vi levde på 1700-talet. På kvällen galamiddag och underhållning. Utförligt program till alla som har anmält sig kommer per post i augusti

Scandic Foresta, eller i dagligt tal enbart Foresta ligger på södra Lidingö, strax söder om Lidingöbron landfäste och granne med Millesgården. Foresta, ursprungligen kallad Villa Foresta, uppfördes för Wilhelmina Skogh som privatbostad under åren 1908-1910 när hon var vd för Grand Hôtel i Stockholm. Villan byggdes efter förebilder från medeltida riddarborgar som hon hade sett på sina många resor till Italien via Rehdalen i Tyskland. Hon döpte huset efter sitt efternamn Skogh - skog på italienska; foresta. Borgdelen är uppförd i kalksten från Gotland och platsen, med utsikt över Lilla Värtan mot Stockholm, påminde henne om utsikten från Färösund, där hon växte upp.

Hon försökte en tid att donera hela fastigheten till Lidingö stad men staden avböjde erbjudandet. Hon blev därför tvingad att sälja hela fastigheten för att kunna betala av sina banklån. 1931 köpte Anders Sandrew, den kände företagaren inom filmindustrin, byggnaden och drev restaurangverksamhet här i många år. Byggmästare Nils Nessen köpte Foresta 1952 och öppnade hotell 1957 efter omfattande renoveringar. Bland kända gäster som bott på hotellet återfinns The Beatles och Josephine Baker.

Foresta har under årens lopp byggts ut med separata hotellbyggnader bakom den ursprungliga villan och har genomgått

omfattande renoveringar vid ett flertal tillfällen, men huvudbyggnaden har behållit sin karakteristiska stil av riddarborg och utgör ett välkänt kännetecken för Lidingö. Numera drivs Foresta av hotellkedjan Scandic.

Adress: Scandic-Foresta, Herserudsvägen 22, Lidingö
Telefon: 08-517 324 00. Hemsida: scandichotels.se

Hitta till Riddarhuset

Adressen är Riddarhuset 10 med observera att Riddarhuset inte ligger på Riddarholmen utan på Gamla Stan-sidan.

Med bil: Det är svårt att hitta parkeringsplats här. Parkera hellre en bit ifrån och ta tunnelbanan. Eller lämna bilen vid Ropsten och ta tunnelbana nr 13 mot Alby till Gamla stan.

Kommunalt: Från Centralen, ta T-bana nr 14, röd linje mot Telefonplan, mot Gamla stan. Därifrån ca 5 min promenad. Eller ta buss 59 från Centralen mot Norra Hammarbyhamnen.

Hitta till Foresta

Med bil: Följ väg 277 från Stockholm mot Lidingö. Kör över bron. Ta avfarten mot Herserud/Torsvik efter bron. Sväng höger mot Herserudsvägen. Foresta ligger på höger sida. Gästparkering finns på gården (begränsat antal, kan inte bokas i förväg) samt längs Herserudsvägen och upp mot Millesgården.

Kommunalt: Från Centralen, ta T-bana 13 mot Ropsten. Därifrån buss 205 mot Stäcklinge eller 221 mot Larsberg Högsåtra till hållplats Lidingö Torsvikstorg. Därifrån 5-7 minuters promenad. Gå in på www.sl.se, där finns fler alternativ, där kan du även se olika biljetterformer.

Med taxi: Taxi från Ropsten kostar ca 125 kr till Foresta, från Centralen ca 225 kr om det inte är rusningstrafik. Taxi Stockholm (08-15 00 00) är pålitliga, liksom Taxi Kurir (08-30 00 00).

Styrelsen

Sabelskjöld Mansion?

Vid det senaste årsmötet i Söderköping deltog bland andra Charles "Chuck" och Michele Johnson från USA. De är verkligen entusiastiska och uppskattande medlemmar i föreningen och har ett stort hjärta för de svenska rötterna.

Precis under avslutningen av årsmötet kom "Chuck" fram till mig som föreningens kassör och ville prata om sin idé om ett "Sabelskjöld Mansion", som han tyckte att föreningen borde ha någonstans i Sverige, helst i Kristdalabygden. För att betona att han menade allvar överräckte han också en gåva på 1000 dollar som en grundplåt till förverkligandet av projektet/idén. En jättespännande tanke, men tillsvidare just – en tanke!

Det känns ju som ett svindlande projekt med mycket pengar inblandade om det ska kunna förverkligas, men samtidigt en rolig idé. Vi kommer att diskutera frågan inom styrelsen och senare lyfta den vidare för att se om det kan finnas ett större intresse, så att åtminstone en enkel förstudie kan genomföras för att utreda frågan lite djupare. Mer om detta senare!

Gunnar Malmberg, kassör

Nya styrelsen

Den nya styrelsen valdes vid årsmötet i Söderköping. För att alla medlemmar ska få lite insyn i vilka vi är fick alla berätta lite om sig själva:

Staffan Svensson:

"Jag är 59 år och bor på Mysingsö i Oskarshamn tillsammans med min fru Maud. Jag arbetar som fastighetstekniker på ett fastighetsbolag. På fritiden ägnar jag mig åt min gård i Kristdala. Jag har varit med i släktföreningens styrelse sedan 1998, nu som ordförande, och har även hand om brudkronan.

Karin Larsson:

"Släktforskning är min stora hobby. Jag har forskat sedan början av 1990-talet. Leder forskargruppen samt håller i Facebook. Jag är syster med Thina, bor i Kalmar och har bland annat arbetat som kokerska och personalhandläggare. Privat består livet av maken Anders och två älskade katter."

Gunnar Malmberg:

"Jag bor i Tranås, är gift med Marianne, har tre döttrar och nio barnbarn. Född i Oskarshamn, uppvuxen i Kristdala. Jag har bland annat arbetat som lärare i Västervik, jag var med och byggde upp Volvo Buss i Göteborg, har varit industrichef inom Samhall och har även varit egen företagare en stor del av livet samt på senare år styrelseproffs. Släktintresset har funnits i cirka 15 år. Jag började leta anor, men tröttnade. Jag ville ha mer bredd, veta hur folk levde. Hittade släkt 'i Amerika', kom i kontakt med Birger Bring och hittade anor till Sabelskjöld."

Britt Stenervall:

"Född i Stockholm, bor nu i Gubbängen. Mamma var från Berga Kalvenäs och jag halkade in i föreningen via min kusin Boel. Jag är 'avtalspensionär' från Folksam, där jag började som postflicka, fortsatte som skadereglerare och slutade i växel, där jag ibland konsulter fortfarande. Aktiv i bland annat kyrkofullmäktige. Jag har en dotter och två (snart tre) barnbarn. Jag har varit med i föreningen sedan 2010 och tar hand om släktföreningens butik."

Annica Triberg:

"Uppvuxen utanför Eksjö och 'född in i föreningen' via morbror Karl Rutegård som var med och grundade släktföreningen på 1960-talet. Jag bor i Kalmar numera efter många år i Stockholm och ett antal år på den karibiska ön Tobago. Jag har arbetat som journalist, med radio, TV och olika tidningar. Numera är jag i huvudsak författare, med drygt 30 böcker på mitt samvete. Jag är gift med Albert och har en spretig och stor familj av egna och andras barn."

Johnny Sigvardsson:

"Jag är uppvuxen i Rösstorp, nära Bråbo fågelvägen. Bor i Målilla, är gift med Marianne, har två barn och två barnbarn. Jag är byggnadsingenjör och har arbetat på Skånska Cement, på husfabrik med mera. De sista 37 åren var jag fastighetsingenjör för Hultsfreds kommun. Jag har nyligen blivit pensionär. Hemska! Men jag har 28 ideella uppdrag att glädja mig åt, bland annat som ordförande i olika idrottsföreningar, plus aktiv inom kyrkan i olika instanser. Jag gick nyligen med i släktföreningen, tack vare sonen Johans intresse."

Överst från vänster:

Staffan Svensson, Gunnar Malmberg, Karin Larsson och Thina Rydell.

Nedre raden:

Britt Stenervall, Tomas Sannerud, Birgitta Mantefors och Annica Triberg.

Johnny Sigvardsson saknas på bilden.

Thina Rydell:

"Äldsta barnet av fem (Karin Larsson är nummer tre). Jag bor i Kalmar, har tre barn och tre barnbarn (ett till på väg). Jag har flyttat tillbaka till föräldrahemmet där jag bor med mina tre katter. Jag har arbetat i storkök, pluggade sedan vidare efter makens död och arbetade därefter i 15 år som informatör. Blev uppsagd förra året, efter en omorganisation, men har fullt upp, förutom släktföreningen bland annat med Kalmar Veterantåg. Kom med i föreningen 2004."

Tomas Sannerud:

"Jag bor med hustrun i Norrköping, men är född i Kristdala och är barnbarn till kyrkoherden Erik Meurling. Jag har en äldre bror och en tvillingbror som heter Torbjörn. Jag kom in på den teologiska banan på 1960-talet och prästvigdes 1972. Kom till Norrköping, där jag bland annat har varit engagerad i invandrarrådgivning. När jag blev pappa 1981 berättade min mamma om släkten Sabelskjöld. Jag blev intresserad, gick med i föreningen och har 972 i medlemsnummer."

Birgitta Mantefors:

"Jag är 47 år och bor i centrala Norrköping. Jag arbetar på Skarphagsskolan och undervisar nyanlända elever. På fritiden umgås jag med mina två barn Calle och Vanna. Det blir mycket musikaler, då min dotter redan som 13-åring var med i Östgöta-teaterns uppsättning av "Sound of Music". Jag är intresserad av mitt ursprung och när min farbror Valdi hade blivit medlem och sedan min mamma och pappa (Gunnar och Bertrand) kändes det självklart att själv söka medlemskap."

Nya poster i styrelsen

Vid årsmötet i Söderköping avtackades två duktiga ordinarie ledamöter, kassör Peder Nilsson och vice ordförande Birger Bring, samt suppleanterna Bertil Stensgård, Kerstin Malm och Gunnel Ohlson.

Som ny kassör valdes Gunnar Malmberg, Tranås, och som nya suppleanter Tomas Sannerud och Birgitta Mantefors, Norrköping, Johnny Sigvardsson, Målilla och Karin Larsson, Kalmar.

Mer om styrelsens nya medlemmar hittar du på sidan 3.

Sedan mötet i Söderköping har vi en ny medlemsansvarig efter Birger Bring som har skött uppgiften exemplariskt under många år. Numera tar Thina Rydell, som även har en plats i styrelsen, hand om medlemsfrågor och ansökningar och Karin Larsson ser till att få in sökandes anor i databasen.

Om du har någon fråga angående ditt medlemskap är du välkommen att e-posta: thina.rydell@sabelskjold.se eller att ringa 0702-69 69 11.

Thina Rydell, medlemsansvarig